

Ko e Tohi Fakahinohino ki he ngaahi aleapau mo ha fakafofonga fakatau'api nofo'anga 'i Nu'usila

Ko e tohi fakahinohino ni na'e fa'u mo fakangofua ia'e he Real Estate Agents Authority

Ngaahi me'a mahu'inga ke fai ha 'ilo ki ai:

1. Ko ha tohi aleapau mo ha fakafofonga fakatau'api ko e aleapau ia 'oku **fakalao**.

2. 'E lava ke ke **alea'i** pea mo e fakafofonga fakatau'api'a e ngaahi 'uuni me'a 'o e aleapau ni'o kau ai'a hono loloa 'o e taimi ke fai ai'a e ngāue, ko e lahi 'o e pa'anga komisoni'e totongi ki he fakafofonga fakatau'api pea mo hono totongi'o ha ngaahi fakamole.

3. Kuopau ke **fakahā atu kiate koe** 'e he fakafofonga fakatau'api ha ngaahi totongi fakafoki ange kiate ia (rebates), komisoni pe fakama'ama'a'oku nau ma'u'o makatu'unga 'i ha ngaahi ngāue'oku nau fai ma'au.

4. 'Ai ke ke 'ilo'i'a e faikehekehe 'i he vaha'a'o ha aleapau kuo fokotu'u ai ha kautaha fakafofonga **tu'upau pē'e taha** ke nau tu'uaki fakatau atu'a ho'api (sole agency) pea mo ha aleapau fakalūkufua'oku **'atā ai ke toe tokolahi ange**'a e ngaahi kautaha fakafofonga fakatau'api te nau tu'uaki fakatau atu'a ho'api,'o kau ai ha'o tu'uaki pē eni'e koe (general agency).

5. Fakapapai ke ke **lau** mo **mahino** kiate koe'a e tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api kimu'a pea ke toki fakamo'oni ai.

6. Vakai na'a'oku totonu ke ma'u ha **fale'i mei ha loa**.

Talateu

Ko hono fakatau atu 'a ho 'api ko e ngaue fihī mo mohu faingata'a pea ko ia ai 'oku lahi 'a hono ngaue'aki 'e he kakai ha tokotaha fakafongā fakatau'api ¹ ke tokoni ki hono fai 'o e ngaue ni. Kapau te ke ngaue'aki ha tokotaha fakafongā fakatau'api, 'e fiema'u ke fakahoko ha tohi aleapau mo e kautaha fakatau'api (agency agreement) ke makatu'unga ai ha'ō aleapau pea mo e fakafongā.

Ko e fakahinohino eni ki he tohi femahino'aki (agency agreement) 'e fiema'u ke ke fakamo'oni ai kapau te ke loto ke fakatau atu 'a ho 'api nofo'angā 'o fakafou 'i ha tokotaha fakafongā fakatau'api.

Ko e tohi fakahinohino ni 'oku 'oatu ai 'a e ngaahi fakamatala fekau'aki mo e agency agreement, ngaahi feitu'u 'e ala ma'u mei ai mo ha ngaahi fakahinohino, fatongia 'oku tonu ke fai ma'au 'e he fakafongā pea mo e me'a ke fai kapau 'e hoko ha ta'efiemalie.

Ko e ngaahi fakahinohino ni 'oku fekau'aki pē ia mo hono fakatau 'o e ngaahi 'api nofo'angā.

Ko e fakahinohino ni foki ko e 'oatu pe ke tokoni'i ki hono tatakī koe. 'Oua na'a ke fakafalala ke hoko'a e tohi ni ko hano fale'i fakalao koe. Ko e ngaahi fakamatala ni na'e fa'u mo fokotu'utu'u ia 'e he Real Estate Agents Authority (REAA), ko e va'a ngaue 'a e Kalauni na'e fokotu'u 'o fakatatau ki he lao Real Estate Agents Act 2008.

Kuo pau ke 'oatu 'e he fakafongā fakatau'api kiate koe ha tatau 'o e tohi fakahinohino ni kimu'a pea ke toki fakamo'oni 'i he tohi aleapau, pea ke ne kole atu ke ke fai ha'o fakamo'oni tohi ke 'ilo ai na'a ke 'osi ma'u ia.

Kuo pau foki ke 'oatu kiate koe 'e he fakafongā fakatau'api ha tatau 'o e **Tohi Fakahinohino ki he Aleapau Fekatau'aki 'o ha 'Api Nofo'angā 'i Nu'usila** 'i ha'ane fakahoko atu 'oku 'i ai 'a e teuaki ke fakatau 'a ho 'api (offer). Kapau 'oku ke kei fiema'u ha ngaahi fakamatala pea ke fetu'utaki ki ho'o loea. 'Oku 'i ai mo e ngaahi fakamatala 'i he uepisaiti 'a e REAA:

www.reaa.govt.nz

¹ Ko e real estate agent pe ko e agent ko e lea ia 'oku ngāue angamaheni 'aki ki ha tokotaha fakafongā fakatau'api, pule 'o ha va'a 'o e kautaha fakatau'api pe ko ha tokotaha fakatau'api (salesperson).

Ko hai 'oku ne lava ke fai 'a e ngaahi ngāue fakatau'api?

Ko e tokotaha fakatau'api te ke ngaue'aki kuopau ke 'i ai ha'a ne laiseni mei he REAA ke ne fai 'a e ngaahi fatongia ni.

'E lava ke ke 'eke'i ha fakamo'oni 'oku 'i ai ha'a ne laiseni pea lava foki ke ke vakai'i 'a e lesisita 'o e kau ma'u laiseni 'i he www.reaa.govt.nz pe 'oku 'asi ai 'a hono hingoa. 'E lava ke ha ai pe na'e 'osi fai hano tautea'i tupu mei he 'ene founa ngaue.

Koe hā hono 'uhinga 'e fiema'u ai ha tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api?

Kapau te ke ngaue'aki ha fakafofonga fakatau'api kuo pau ke 'i ai ha tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api. Ko hono fakangofua ia 'o e fakafofonga fakatau'api mo e kautaha 'oku ne ngaue ai, ke nau tu'uaki fakatau atu 'a ho 'api.

Koe hā 'a e tohi aleapau mo ha fakafofonga fakatau'api?

Ko e tohi aleapau ni te ne ha'i koe mo kouna koe pea mo e fakafofonga fakatau'api. 'Oku fakamahino ai 'a ho'o ngaahi tu'utu'uni mo e me'a 'oku ke fiema'u ke fai 'e he fakafofonga, ngaahi me'a 'e fai 'e he fakafofonga ma'au pea mo e totongi te ke fai ma'ana.

'E lava ke mo aleapau mo e fakafofonga fakatau'api pe 'e taha ka ko 'ene ngofua pe ke kamata hono tu'uaki atu, 'e lava 'e ha taha pe 'i he kautaha 'oku ne ngaue ai 'o feinga ke fakatau atu.

Fakapapau'i ke ke lau mo mahino kiate koe 'a e tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api kimu'a pea ke toki fakamo'oni ai.

Koe hā 'a e ngaahi me'a keu 'ilo kimu'a peau toki fakamo'oni ha tohi aleapau mo ha fakafongga fakatau'api?

Kimu'a pea ke toki fakamo'oni, kuo pau ke fuofua 'oatu e ngaahi me'a ni'e he fakafongga fakatau'api kiate koe.

- ✓ **Ko ha tohi faka'uto'uta fakamāketi:** Ko e lau'i pepa'eni kuo hiki'i atu ai'e he fakafongga fakatau'api 'a e ne fakafuofua lelei taha ki he mahu'inga'e ala ma'u 'i hano fakatau atu ho'api'o makatu'unga he mahu'inga'o e ngaahi'api tatau kuo 'osi fakatau atu homou feitu'u pe 'i ha feitu'u tatau.
- ✓ **Ko ha'a nau fokotu'u atu 'a e fongga ke nau tu'uaki mo fakatau atu 'a ho'api:** 'Oku tonu ke nau fokotu'u atu 'a e fongga lelei taha pea mo hono tu'uaki atu mo hono faka-maketi.
- ✓ **Fongga ke totongi 'aki kinautolu:** Fakamatala'i'o hono totongi'o e fakafongga fakatau'api (fa'a fakalea ko e komisoni), taimi ke totongi ai, fongga na'e fika'i'aki 'a e totongi koia. 'E lava ke kehekehe 'a e ngaahi komisoni'e fiema'u'e he kau fakafongga fakatau'api pea koia ai'e lelei kapau te ke fakatatau'i kinautolu. 'E lava foki ke fai ha alea'i'o e lahi'o e komisoni ke totongi. Ko e fongga angamaheni ko hono fika'i'o e komisoni ko ha peseti'o e mahu'inga na'e fakatau'aki'a e'api pea tānaki ki ai mo e tukuhau GST.

Kuo pau ke fai'eni'e he fakafongga fakatau'api:

- fakamatala'i atu 'a e fongga na'e fika'i'aki'a e komisoni
 - 'oatu ha'ane fakafuofua ki he lahi'o e komisoni te ke totongi ange kapau'e fakatau atu 'a e'api'i he mahu'inga na'a ne fakafuofua'i.
- ✓ **Ngaahi fakamole:** Ko e ngaahi fakamole kuo pau ke ke totongi'o hange ko e fakamole makehe ki he tu'uaki'oku 'ikai ke kau 'i he totongi'o e komisoni (commission).

'E lava ke ke alea'i pea mo e fakafongga fakatau'api 'a e ngaahi 'uuni me'a 'o e aleapau ni 'o kau ai'a hono loloa'o e taimi ke fai ai'a e ngāue, ko e lahi'o e pa'anga komisoni'e totongi ki he fakafongga fakatau'api pea mo hono totongi'o ha ngaahi fakamole.

Koe hā 'a e ngaahi me'a té u sio 'oku 'asi mai he tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api?

Neongo 'e kehekehe 'a e fokotu'utu'u mo e kakano 'o e ngaahi tohi aleapau mo e kau fakafofonga fakatau'api, ko e ngaahi me'a eni 'oku totonu ke 'asi ai.

Ko hono fakamatala'i fakaikiiki 'o e 'api ke fakatau atu

- ✓ Ko e tu'asila 'o e 'api ke fakatau.
- ✓ Ko e ngaahi naunau fale 'e fakatau atu mo e 'api (hange ko e 'aisi pe sitou, ngaahi puipui, uaea tau televisone).
- ✓ Fakamatala ke kau ai 'a e ngaahi loki mohe, ngaahi loki kaukau pea mo e 'elia pe lahi 'o e konga kekekele.

Fakapapau'i ko e ngaahi fakamatala te ke fakahoko ange ki he fakafofonga 'oku tonu mo mo'oni na'a ala hoko ai ha fakatonutonu fakalao.

Ko e ngaahi fakamatala fekau'aki mo kinautolu 'oku nau kau he tohi aleapau

- ✓ Ko ho hingoa, tu'asila mo e founga ke fai ai ha fetu'utaki mo koe.
- ✓ Ko e hingoa mo e founga ke fai ai ha fetu'utaki mo ho'loea.
- ✓ Ko e hingoa 'o e fakafofonga fakatau'api 'oku ne teuteu mo tu'uaki fakatau atu 'a ho 'api he 'aho ki he 'aho.
- ✓ Ko e hingoa fakapisinisi 'o e fakafofonga fakatau'api pea mo e tu'asila.

Ko ha tohi fakamo'oni 'oku fakamafai'i koe ke ke fakamo'oni hingoa 'i he tohi aleapau ma'ae kotoa 'o kinautolu 'oku mou ma'u 'a e 'api

Kapau 'oku 'ikai te ke ma'u tokotaha pe 'a e 'api kuo pau ke ke fakapapau'i ke fakamo'oni tohi 'a hono kotoa 'o kinautolu 'oku nau ma'u 'a e 'api, pe kuo 'oatu kiate koe ha ngofua mei kinautolu ke ke fakamo'oni ma'a kinautolu.

Ko e fakamo'oni'i kuo 'osi 'oatu kiate koe 'a e tatau 'o e Tohi Fakahinohino ni

'Oku tu'utu'uni 'e he lao Real Estate Agents Act 2008 ke 'oatu 'e he fakafofonga fakatau'api kiate koe ha tatau 'o e *Residential Property Agency Agreements Guide* (Tohi Fakahinohino ki he ngaahi aleapau mo ha fakafofonga fakatau'api nofo'anga) pea ke ne ma'u ha tohi meia koe ke fakamo'oni'i kuo ke 'osi ma'u 'a e Tohi Fakahinohino koia.

Ko hono fakanofu 'o e fakafofonga fakatau'api ki he lakanga ke ne fai 'a e ngāue, pea mo hono fakaikiiki 'o e ngaahi ngāue kuo 'osi fakangofua ke ne fai

Ko e tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api, 'oku fakanofu ai 'a e fakafofonga fakatau'api ('oku fa'a fai 'aki ai 'a e hingoa 'o e kautaha) pea mo hono fakaikiiki 'o e ngaahi me'a kuo fakangofua ke nau fai. Ko e fakatātā 'eni ki ai:

- ✓ Ke fokotu'u ha papa tu'uaki "For Sale" (Fakatau atu) 'i ho 'api.
- ✓ Ke tu'uaki atu 'a ho 'api ke fakatau atu 'i he mahu'inga, founa mo e ngaahi me'a na'a ke 'osi fakangofua ke fai.
- ✓ Teuteu ki ha 'a'ahi mai ki ho 'api 'akinautolu 'oku nau fie fakatau.
- ✓ Ke ne ma'u mo tauhi ma'au ha tipositi 'e totongi.
- ✓ To'o mei he tipositi ni 'a e komisoni 'a e fakafofonga fakatau'api 'i ha hoko 'o fakakakato kotoa 'a e ngaahi fiema'u 'i he tohi aleapau kae lava ke a'usia 'a e tu'unga "unconditional".

Ko e fa'ahinga pe kalasi 'o e tohi aleapau mo e fakafofonga fakatau'api

'E fakamahino pe ko e tohi aleapau 'eni ke **tukutaha pe ki ha fakafofonga fakatau'api 'e taha'api 'e taha (sole agency)** ke ne fai 'a e ngāue pe ke faka'ataa pe ke **kau mai mo e kau fakafofonga fakatau'api kehe (general agency)**, 'aho ke kamata ai 'a e ngāue, 'aho ke 'osi ai pea mo e founa ke tamate'i pe faka'osi 'aki 'a e aleapau. Ko hono loloa 'o e taimi ke fai ai 'a e aleapau 'oku lava pe ia ke alea'i ke fai ha felotoi. Ko e 'uhinga 'o e sole agency, ko e **kautaha pe koia 'e taha** (ne fai 'a e aleapau mo ia) 'e lava ke nau fai e ngaahi fatongia 'o e fakafofonga fakatau'api ki he 'api kuo 'osi tohi 'i he aleapau ni.

Ko e hā hono faikehekehe 'o e sole agency pea mo e general agency?

- ✓ Ko e **sole agency** 'oku 'oatu ia ki ha fakafofonga fakatau'api pē 'e taha ke ne tu'uaki atu mo fai 'a hono fakatau 'o ho 'api.
- ✓ Ko e **general agency** 'oku 'ataa ia pea 'e lava ke kau mai ha ngaahi kautaha kehe pe ko ha'o feinga pe 'a'au ke fakatau atu 'a e 'api.

'Oku 'i ai 'a e ngaahi me'a ke ke fakatokanga 'i ange 'o kapau 'oku ke fakakaukau ke ngāue'aki 'a e founa sole agency.

- ✓ 'E 'ikai ngofua ke ke toe fakamo'oni 'i ha aleapau sole agency 'e taha kapau 'oku 'osi 'i ai ha aleapau sole agency 'oku kei fakahoko. Kapau te ke fai 'eni, 'e ala hoko ia ke ke totongi ha komisoni ma'ae kotoa 'o e kau fakafofonga fakatau'api 'o tatau ai pe pe ko hai na'a ne fakatau atu.
- ✓ Kapau kuo toe liliu 'a ho'o fakakaukau ki hono ngāue'aki 'a e founa "sole agency" hili 'a ho'o fakamo'oni ha tohi aleapau pehé, 'e lava ke ke kaniseli 'a e tohi aleapau

ni kimu'a pea hoko'a e 5 efiāi he'aho ngāue hono hokó. Ko hono fakahoko'o ha kaniseli kuo pau ke fai'aki ai ha tohi, fax pe ko ha'imeili.

- ✓ Kapau te ke fakamo'oni ha tohi aleapau founa "sole agency" ke lele ia ha'aho'e 90 pe toe loloa atu ai, e lava'e he fakafofonga fakatau'api pe ko koe ke tamate'i ke 'osi'a e tohi aleapau ni he 'osi'a e'aho'e 90. Kuo pau ke fai'eni'aki ha tohi.
- ✓ 'I he ngaahi aleapau e ni'ih'i'e hoko atu ko ha aleapau 'oku'ataa (general agreement) 'i hano kaniseli 'o e aleapau tukutaha (sole agency). 'E tonu leva ke toe kaniseli mo e aleapau 'oku'ataa (general agency agreement) 'o kapau 'oku'ikai te ke loto ke toe hoko atu'a hono fakafofonga'i koe'e he kautaha ni.

Ko e founa ke fai'aki'a e fakatau pea mo e mahu'inga pa'anga'o e'api

'Oku fakamatala fakaikiiki 'i he tohi aleapau'a e founa kuo ke loto ke fai'aki'a hono fakatau atu ho'api. 'E lava ke fai'aki'a e founa tu'uaki atu mo hano mahu'inga (advertised price), alea fakatau (negotiation), tohi talamahu'inga (tender) pe fakatautuki (auction).

Ko e tohi aleapau'e fakakau ai'a e mahu'inga fakapa'anga ke tu'uaki atu 'aki (listing price) 'o kapau ko e founa ke tu'uaki atu mo hano mahu'inga. Ko e tohi aleapau'e 'ikai ke fakakau ai ha mahu'inga fakapa'anga ke tu'uaki atu 'aki (listing price) 'o kapau ko e founa fakatau ko hono alea'i, tohi talamahu'inga pe fakatautuki.

'Oku 'i ai mo e ngaahi fakamatala 'i he Auctions Information Sheet ko e ngaahi fakahinohino fekau'aki mo e tu'uaki pea 'e ma'u ia mei he uepisaiti www.reaa.govt.nz pe telefoni **0800 for REAA** (0800 367 7322).

Komisoni

Ko e tohi aleapau'e fakakau ai'a e founa 'oku fika'i'aki'a e lahi'o e komisoni ke totongi ki he fakafofonga fakatau'api pea mo e taimi ke totongi ai.

'Oku totonu ke ke 'ilo kanokato'a ho'o ngaahi totonu mo e me'a ke ke fai fekau'aki mo hono totongi'o e komisoni.

Ko e ngaahi fakamole ki hono tu'uaki atu mo e fakamaketi

'E lava ke fakakau 'i he tohi aleapa'u ha fika pe mahu'inga ki he fakamole ki he tu'uaki 'o kehe ia mei he fika ki he fakamole fakamaketi. 'E 'ikai fiema'u ke laka hake 'a ho'o totongi 'o e fakamole ki he tu'uaki 'i he mahu'inga kuo 'osi mahino 'i he tohi aleapa'u 'o kapau 'oku 'ikai te ke loto ki ai. Kimu'a pea ke toki tali mo loto ke ke totongi ha ngaahi fakamole tu'uaki ke t'ānaki mai, fuofua 'eke pe koe hā 'a e ngaahi tu'uaki 'e lava ke 'oatu ta'etotongi. Ko e konga 'o e fai fatongia ma'au 'a e kau fakafongong fakatau'api, 'oku malava ai ke fa'a ma'u atu ha tu'uaki "ta'etotongi" ma'au 'o kau ai 'a e:

- ✓ Fakakau 'a e fakamatala'i ho 'api 'i he uepisaiti 'a e fakafongong fakatau'api.
- ✓ Fakakau 'a e fakamatala'i ho 'api 'i he uepisaiti 'a e ngaahi kautaha fakatau'api kehe.
- ✓ Fakakau 'a e fakamatala'i ho 'api 'i he ngaahi pepa pe makasini tu'uaki fakatau'api.
- ✓ Faka'ali'ali 'a e tā mo e fakamatala'i 'o e 'api 'i he 'ofisi 'o e fakafongong fakatau'api.
- ✓ Fokotu'u ha papa tu'uaki "For Sale" 'i tu'a 'i ho 'api.

'Oku totonu ke ke fakakaukau 'i lelei 'a hono 'aonga 'o ha toe fakalahi mai 'a e totongi tu'uaki. 'Oku totonu ke fokotu'utu'u 'e he fakafongong fakatau'api ha fakaiiki 'o e ngaahi ngāue fakamaketi ke fai ma'au 'o fakamahino 'i ai 'a hono 'aonga 'o ha ngaahi fakamole makehe 'e toe fakakau mai. Manatu 'i 'e fiema'u ke ke totongi ha ngaahi tu'uaki makehe kuo ke loto ke fai, neongo pe 'e fakatau atu 'a ho 'api pe 'ikai.

'Oku 'i ai mo e ngaahi fakamatala 'i he Advertising Information Sheet ko e ngaahi fakahinohino fekau'aki mo e tu'uaki pea 'e ma'u ia mei he uepisaiti www.reaa.govt.nz pe telefoni **0800 for REAA** (0800 367 7322).

Ko hono fakahā ke 'ilo ha ngaahi totongi fakafoki makehe (rebates), totongi fakama'ama'a (discount) pe ko ha totongi komisoni (commissions) 'oku ala ma'u 'e he fakafongong fakatau'api.

Kapau 'e ma'u 'e he fakafongong fakatau'api ha ngaahi totongi fakama'ama'a, totongi fakafoki pe ko ha komisoni 'i he ngaahi ngāue kuo tuku atu ke nau fai ma'u pea 'oku ke totongi, kuo pau ke nau fakaha atu ia ke ke 'ilo ki ai. Fakatātā 'aki 'eni: 'e lava ke ma'u 'e he fakafongong fakatau'api ha totongi fakama'ama'a 'i he tu'uaki atu ho 'api 'i he nusipepá.

Ko hono fakaha atu ke ke 'ilo ki ai (disclosure) kuo pau ke fai ia 'i he founga pea mo e foomu 'o fakatatau ki he aleapau. Ko e tohi pe foomu koiá, kuopau ke 'asi ai 'a e fakafuofua ki he lahi 'o ha totongi fakama'ama'a, totongi fakafoki makehe pe komisoni pea mo e feitu'u 'oku ma'u mei ai pe ko ha fakamahino 'i 'e 'ikai ke ma'u 'e he fakafongong fakatau'api ha totongi fakama'ama'a, totongi fakafoki makehe pe komisoni.

Neongo 'oku 'ikai ke tu'utu'uni 'e he lao ke mo vahevahe mo e fakafofonga fakatau'api 'i ha ngaahi fakama'ama'a, totongi fakafoki makehe pe komisoni mei he ngäue te ne fai ma'au, 'e lava ke ke alea'i ke mo vahevahe ia pea ke ma'u ai hao 'inasi.

'Oku 'i ai mo e ngaahi fakamatala 'i he Disclosure of Rebates, Discounts and Commissions Information Sheet pea 'e ma'u ia mei he uepisaiti www.reaa.govt.nz pe ko ha'o telefoni ki he **0800 for REAA** (0800 367 7322).

Manatu 'i 'e lava ke ke fakafehu'ia, ma'u fale'i mei ha taha kehe, talanoa mo ha ni'ihiki kehe 'o e kau fakafofonga fakatau'api, alea'i 'a e lahi 'o e komisoni 'oku ke fie totongi, ngaahi fakamole pea mo e ngaahi ngäue ke fai ma'au.

Koe hä ha me'a 'e hoko 'i ha ma'u mai ha fakahä 'oku 'i ai ha taha 'oku fie fakatau?

Ko 'ene hoko koia ke fiema'u 'e ha taha ke fakahä atu 'oku ne fie fakatau ho 'api, 'e fakafonu leva 'e he fakafofonga fakatau'api ha tohi aleapau fakatau'api ke 'oatu kiate koe. Kimu'a pea ke fakamo'oni ki he tohi alepau fakatau'api, kuopau ke ne fuofua 'oatu kiate koe ha tatau 'o e Tohi Fakahinohino ki he Tohi Aleapau Fefakatau'aki ha 'Api Nofu'anga – *Residential Property Sale and Purchase Agreements Guide*. 'Oku 'oatu heni 'a e fale'i ke 'oua na'a ke fakamo'oni tohi 'i ha me'a kae'oua kuo ke 'osi lau pea mahino kiate koe 'a e Tohi Fakahinohino ki he Tohi Aleapau ni, pea kuo ke 'ave 'a e tohi alepau fakatau'api ke sio ai 'a ho'o loea.

'E fēfē ka hoko ha hoko ha palopalema?

Kapau 'oku ke hoha'a pe ta'efiemalie ki he fai fatongia pe to'onga 'a e fakafofonga fakatau'api, fakahoko ange ki ai pe ko e tokotaha 'oku ne pule'i 'a e fakafofonga ni. Ko e ngaahi kautaha fakafofonga fakatau'api, 'oku fiema'u ke takitaha fokotu'u 'a 'enau ngaahi founa ngäue ke fakatonutonu 'aki ha ngaahi launga 'e fai.

Kapau 'e 'ikai lava ke fai he founa ni pe 'oku 'ikai te ke tali ke ngaue'aki 'a e founa ni pea ke fetu'utaki ki he REAA.

‘Oku lahi ‘a e ngaahi founga kehekehe ‘e ala tokoni atu ai ‘a e REAA ki ha ngaahi me‘a ‘oku ke hoha‘a pe ta‘efiemalie ki ai. ‘Oku kau heni ‘a hono ‘ave ha tohi tu‘utu‘uni (compliance letter) ki he fakafongga, fokotu‘u atu ha founga kehe ke fai ‘aki ‘a e fakalelei pe ko ha tali ko ha launga ke fai ha ngaue ki ai. ‘I ho‘o fetu‘utaki mo e REAA te nau tokoni atu ke fakapapau‘i ‘a e founga totonu ke fakalelei‘i ‘aki ‘a e me‘a oku ke hoha‘a mo tokoni ki ai.

‘E toe ma‘u atu mo ha ngaahi fakamatala mei...

‘Oku ‘i ai ‘a e ngaahi feitu‘u ‘e lava ke ma‘u mei ai ha tokoni pe ko hao fale‘i‘o kau ai ‘a e:

- ✓ Real Estate Agents Authority (REAA) ‘i he www.reaa.govt.nz pe telefoni **0800 for REAA** (0800 367 7322).

‘E lava ke ma‘u atu ha ngaahi fakamatala mo ha tokoni mei he REAA ‘i he ngaahi me‘a lahi kehekehe pea ‘oku nau tokanga‘i foki mo hono fakalelei‘i ha ngaahi ta‘efiemalie mo ha kau fakafongga fakatau‘api.

- ✓ Ko ho‘o loea.
- ✓ Community Law Centres www.communitylaw.org.nz.
- ✓ Citizens Advice Bureau www.cab.org.nz.
- ✓ Potungāue Ministry of Consumer Affairs www.consumeraffairs.govt.nz.
- ✓ NZ Law Society Property Section www.propertylawyers.org.nz.
- ✓ Consumer Build www.consumerbuild.org.nz.

‘Oku ‘i ai mo e ngaahi fakahinohino ki he ngaahi founga ‘e ala tokoni atu ai ‘a e REAA kiate koe pea ‘e ma‘u ia mei he uepisaiti www.reaa.govt.nz pe telefoni **0800 for REAA** (0800 367 7322).

Real Estate Agents Authority

Na'e fokotu'u'a e Real Estate Agents Authority (REAA) 'e he pule'anga Nu'usila ke fakapapau'i 'oku 'i he tu'unga mā'olunga mo falala'anga mo'oni 'a e fakahoko fatongia 'i he fefakatau'aki 'o e kelekele mo hono ngaahi naunau (real estate) pea mo fakalahi mai 'a hono malu'i 'o e kakai 'oku nau fakatau atu pe fakatau mai ha 'api nofo'anga.

www.reaa.govt.nz

info@reaa.govt.nz

[@reaanz](https://twitter.com/reaanz)

0800 for REAA (0800 367 7322) pe (04) 471 8930

Kumi holo heni ki hano fakalahi atu 'o e fakahinohino ki he fefakatau'aki 'o e ngaahi 'api nofo'anga.

'I he 'ilo lelei taha 'a e Real Estate Agents Authority, ko e ngaahi fakamatala 'i he tohi ni na'e tonu kotoa ia 'i he 'aho 'oku hā atu 'i lalo. Kaekehe, ko e ngaahi tu'utu'uni 'oku makatu'unga mei ai 'a e ngaahi fakamatala 'oku 'oatu heni, 'e lava ke liliu ia 'i ha taimi pe, 'a ia ko e fakamatala fakamuimui taha 'e ma'u atu ai 'i he www.reaa.govt.nz [Ko e paaki 1.2.12 Fepueli 2014].

